

ศุภณัฐ วงศานพพัทธ์, วัลภา ศรีสุภาพ, นัทธพงศ์ อินทร์ครอง, เกตนัสรี จิตอารี, วิชาภา วรณศรี, ศิริพร ชูรัมย์, นิดาพร สุขเกษม, เพ็ญศิริ นาถวิล, กวินนา เกิดสูง, กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์

ทีมตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 3 ระหว่างวันที่ 20-26 มกราคม 2562 ทีมตระหนักรู้สถานการณ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. โรคไข้เลือดออกเสียชีวิต จังหวัดสุพรรณบุรี พบผู้เสียชีวิต

1 ราย เพศหญิง อายุ 27 ปี เริ่มป่วยวันที่ 4 มกราคม 2562 ด้วยอาการไข้ เลือดออกตามไรฟัน ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา ปวดกล้ามเนื้อ รับประทานอาหารไม่ได้ คลื่นไส้ อาเจียน วันที่ 7 มกราคม 2562 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลด้านข้าง แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้นโรคไข้เลือดออก ต่อมาภาวะช็อกและไตวายเฉียบพลัน ผลตรวจความสมบูรณ์เม็ดเลือด พบปริมาณเม็ดเลือดแดง ร้อยละ 47.0 เกล็ดเลือด 28,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร เม็ดเลือดขาว 3,650 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร ผลตรวจ NS1 ให้ผลบวก Dengue Ab IgG (Screening) และ Dengue Ab IgM (Screening) ให้ผลลบ วันที่ 8 มกราคม 2562 ส่งต่อโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร แพทย์วินิจฉัย ไข้เลือดออกช็อก ผลการตรวจความสมบูรณ์เม็ดเลือด ปริมาณเม็ดเลือดแดง ร้อยละ 40.1 เกล็ดเลือด 19,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร เม็ดเลือดขาว 6,150 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร นิวโทรฟิล ร้อยละ 71 ลิมโฟไซต์ ร้อยละ 20 วันที่ 12 มกราคม 2562 เสียชีวิต ดำเนินการสอบสวนโรคและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม จากการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายบ้าน ผู้เสียชีวิตในรัศมี 100 เมตร วันที่ 8 มกราคม 2562 ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในบ้านเท่ากับ 40 ดำเนินการสำรวจซ้ำและพ่นสารเคมีกำจัดยุงลาย ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วย ญาติ และประชาชน

2. โรคไข้หวัดใหญ่เสียชีวิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบ

ผู้เสียชีวิต 1 ราย เพศชาย อายุ 14 ปี ไม่มีโรคประจำตัว ไม่ทราบประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ขณะป่วยอยู่ที่ตำบลกรูด อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มป่วยวันที่ 9 มกราคม 2562 เข้ารับการรักษาที่คลินิกแห่งหนึ่ง วันที่ 12 มกราคม 2562 ด้วยอาการไข้สูง ไอ ปวดศีรษะ แพทย์วินิจฉัยทอนซิลอักเสบ วันที่ 13 มกราคม 2562 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกาญจนดิษฐ์ ด้วยอาการไข้ ไอ มีเสมหะสีขาว น้ำมูกใส ภาพถ่ายรังสีทรวงอกพบ

Right perihilar lung infiltration แพทย์วินิจฉัยโรคปอดอักเสบ ร่วมกับภาวะช็อกเหตุพิษติดเชื้อ ส่งต่อโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีในวันเดียวกัน ใส่เครื่องช่วยหายใจ ภาพถ่ายรังสีทรวงอก พบ Diffuse patchy infiltration ผลการตรวจความสมบูรณ์เม็ดเลือด พบปริมาณเม็ดเลือดแดง ร้อยละ 39.5 เกล็ดเลือด 150,000 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร เม็ดเลือดขาว 12,050 เซลล์/ลูกบาศก์มิลลิเมตร นิวโทรฟิล ร้อยละ 82.6 ลิมโฟไซต์ ร้อยละ 7.8 โมโนไซต์ ร้อยละ 9.4 แพทย์ให้ยาต้านไวรัส Oseltamivir ตั้งแต่วันที่ 13-15 มกราคม 2562 เก็บตัวอย่าง Tracheal suction ส่งตรวจศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดบี วันที่ 15 มกราคม 2562 เสียชีวิต

3. การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่เป็นกลุ่มก้อนในเรือนจำ

จังหวัดสงขลา พบผู้ต้องขังสงสัยโรคไข้หวัดใหญ่จำนวน 143 ราย ในเรือนจำแห่งหนึ่ง จังหวัดสงขลา ตั้งแต่วันที่ 1-21 มกราคม 2562 จากการสอบสวนโรคในวันที่ 17 มกราคม 2562 พบผู้ป่วย 129 ราย จากผู้ต้องขังทั้งหมด 2,328 คน ในแดนขัง 2 จำนวน 117 ราย (ร้อยละ 11.30) และแดนขัง 3 จำนวน 12 ราย (ร้อยละ 6.09) ทุกรายมีอาการปวดเมื่อยตามตัว ปวดศีรษะ มีน้ำมูก (ร้อยละ 100) และมีไข้ (ร้อยละ 88.4) เก็บตัวอย่าง Nasopharynges 3 ราย ส่งตรวจที่โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชินีนาถ อำเภอนาทวี พบเชื้อไข้หวัดใหญ่ชนิดบี 1 ราย ผู้ป่วยรายแรกเป็นผู้ต้องขังชาย อายุ 34 ปี ที่อยู่ก่อนป่วยตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา รับเข้ามาในเรือนจำวันที่ 24 ธันวาคม 2561 ในระหว่างวันที่ 24 ธันวาคม 2561-1 มกราคม 2562 อยู่แดนขัง 3 วันที่ 1 มกราคม 2562 ย้ายไปแดนขัง 2 เริ่มป่วยเวลา 20.00 น. ด้วยอาการไข้ หนาวสั่น ไอ มีเสมหะ เจ็บคอ เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลของเรือนจำ ได้ยา-รับประทาน อาการไม่ดีขึ้น วันที่ 9 มกราคม 2562 มีอาการไอปนเลือด เจ็บคอ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลเรือนจำอีกครั้ง ได้ยา-รับประทาน จากการเฝ้าระวัง

ในวันที่ 19-22 มกราคม 2562 ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ ดำเนินการคัดกรองผู้ป่วย ทำความสะอาดเรือนนอน พร้อมวางผ้าปิดจมูกและเจลล้างมือบริเวณจุดญาติเยี่ยม ให้ความรู้รายบุคคลและรายกลุ่ม

4. การประเมินความเสี่ยงของโรคคอตีบ

การเฝ้าระวังโรคจากระบบรายงาน 506 กรมควบคุมโรค วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2561 มีรายงานผู้ป่วยโรคคอตีบ 14 ราย เสียชีวิต 2 ราย มีอายุระหว่าง 2-42 ปี มีฐานอายุ 6 ปี จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ยะลา ปัตตานี สงขลา นครราชสีมา และปทุมธานี จำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 จากรายงานการเฝ้าระวังเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2561 มีรายงาน 87 เหตุการณ์ เป็นผู้ป่วยสงสัยโรคคอตีบ 90 ราย เสียชีวิต 9 ราย ไม่ได้รับวัคซีน 7 ราย ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ 9 ราย ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ 1 ราย จากฐานข้อมูล HDC กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2561 พบว่า ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน DTP-HBV3 ในเด็กอายุ 1 ปี ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 90 สำหรับข้อมูลการเฝ้าระวังโรคในระบบรายงาน 506 ปี พ.ศ. 2562 ณ วันที่ 27 มกราคม 2562 มีรายงานผู้ป่วยโรคคอตีบ 1 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต และจากรายงานเฝ้าระวังเหตุการณ์ มีรายงาน 7 เหตุการณ์ ไม่พบเชื้อ 1 ราย และรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 6 ราย ไม่ได้รับวัคซีน 3 ราย ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์ 1 ราย ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ 2 ราย และไม่ทราบประวัติวัคซีน 1 ราย

แม้ว่าสถานการณ์โรคคอตีบ จากระบบรายงาน 506 และจากรายงานเฝ้าระวังเหตุการณ์ ปี พ.ศ. 2562 จะมีจำนวนผู้ป่วยใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2561 ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่พบว่าแนวโน้มการเกิดโรคเริ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา โดยเฉพาะพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่พบการเกิดโรคในกลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี แต่ก็พบในกลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับวัคซีนในวัยเด็ก เนื่องจากยังไม่ได้บรรจุวัคซีนป้องกันโรคคอตีบในแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค อีกทั้งปัจจุบันการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประชากรที่โยกย้ายถิ่นที่อยู่ยังคงมีในหลายพื้นที่ อาจทำให้การติดตามการรับวัคซีนได้ไม่ครบถ้วน ประกอบกับความครอบคลุมของวัคซีนในกลุ่ม ประชากรเป้าหมายยังต่ำกว่าเกณฑ์ระดับภูมิคุ้มกันที่จะป้องกันโรคในกลุ่มประชากรได้ โรคคอตีบจึงเป็นโรคที่ยังต้องติดตามเฝ้าระวัง และดำเนินการตามมาตรการป้องกันควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด

ข้อแนะนำ 1) ติดตามเฝ้าระวังผู้ป่วยโรคคอตีบอย่างต่อเนื่อง สอบสวนผู้ป่วยสงสัย ค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ ผู้สัมผัสใกล้ชิด โดยเร็ว และเก็บ Throat swab ผู้ป่วย ผู้สัมผัส เพื่อตรวจยืนยัน

โรคคอตีบ (*Corynebacterium diphtheriae*) ชนิดสายพันธุ์สร้างสารพิษ 2) เรงัดและรักษาระดับความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน DTP-HBV3 และ DTP4-5 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 รายพื้นที่ (หมู่บ้าน, ตำบล, อำเภอ, จังหวัด) และติดตามให้วัคซีนป้องกันโรคคอตีบแก่เด็กที่พลาดการได้รับวัคซีน

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคเมอร์ส ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ข้อมูลจากเว็บไซต์ CIDRAP ณ วันที่ 22 มกราคม 2562 กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย รายงานผู้ป่วยโรคเมอร์สรายใหม่ 2 ราย ตามรายงานทางระบาดวิทยาสัปดาห์ที่ 3 และ 4 จากรายงานทางระบาดวิทยา สัปดาห์ที่ 3 กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย รายงานผู้ป่วยโรคเมอร์สรายใหม่ เพศชาย อายุ 40 ปี อาศัยอยู่ในเมือง Riyadh เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และรายงานทางระบาดวิทยา สัปดาห์ที่ 4 รายงานผู้ป่วยโรคเมอร์ส รายใหม่ เพศชาย อายุ 66 ปี จากเมือง Riyadh เช่นกัน เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ผู้ป่วยทั้งสองรายไม่มีประวัติสัมผัสสัตว์ เป็นผู้ป่วย primary ซึ่งได้รับเชื้อจากชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงขณะนี้ พบผู้ป่วยโรคเมอร์สทั่วโลกทั้งหมด 2,288 ราย เสียชีวิต 806 ราย

2. สถานการณ์โรคไข้หวัดนก ในประเทศอินเดีย ได้พ่นและสาธารณสุขรัฐโตมิณิกัน

ข้อมูลจากเว็บไซต์ CIDRAP ณ วันที่ 24 มกราคม 2562 รายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนกในประเทศอินเดีย ได้พ่นและสาธารณสุขรัฐโตมิณิกัน ตามรายงานขององค์การโรคระบาดระหว่างประเทศ (OIE) ในประเทศอินเดีย รายงานการตรวจพบโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ในสัตว์ปีกและนกป่า ได้พ่นรายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2 ในฟาร์มสัตว์ปีก และสาธารณสุขรัฐโตมิณิกันรายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2 กระทรวงเกษตรประเทศอินเดีย รายงานการระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ในสัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้หลังบ้าน 2 เหตุการณ์ ในรัฐ Bihar เหตุการณ์แรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2561 และอีก 1 เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562 รวมการระบาดทั้ง 2 เหตุการณ์ สัตว์ปีกติดเชื้อตาย 57 ตัว และถูกทำลาย 4,046 ตัว ซึ่งขณะนี้ยังไม่สามารถระบุแหล่งโรคได้ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2561 ประเทศอินเดียรายงานการระบาดที่คล้ายคลึงกันในพื้นที่อื่น ๆ ในรัฐ Bihar ซึ่งเป็นการปรากฏขึ้นของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ครั้งแรก ในประเทศอินเดีย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2561 นอกจากนี้ประเทศอินเดียรายงานเหตุการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 อีก 4 เหตุการณ์ใน

นกป่า โดย 3 เหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่พบอีกาซึ่งเลี้ยงไว้ในบ้านตาย ในรัฐ Bihar และอีก 1 เหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่พบนกยางกรอกพันธุ์อินเดียตาย ในรัฐ Orissa ทั้ง 4 เหตุการณ์ พบนกป่าตาย 39 ตัว โดยเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา มีรายงานการพบเชื้อไวรัสไข้หวัดนกในอีกาที่เลี้ยงไว้ที่บ้านทั้งในรัฐ Bihar และ Orissa

การพบการระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2 ครั้งใหม่ ในประเทศไต้หวัน เกิดจากการตรวจจับโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เหตุการณ์ระบาดครั้งล่าสุดนี้เกิดขึ้นในฟาร์มสัตว์ปีกเชิงพาณิชย์ มณฑล Changhua เมื่อวันที่ 6

ธันวาคม 2561 และมณฑล Yunlin เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562 โดยในรายงานไม่ได้บันทึกจำนวนสัตว์ปีกที่ตาย แต่ระบุจำนวนสัตว์ปีกที่ถูกทำลาย 11,719 ตัว ในสองพื้นที่ ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพสัตว์สาธารณสุขรัฐโดมินิกัน รายงานการพบโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2 ระบาดในสัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้ในสวนหลังบ้าน เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561 ในเมือง Puerto Plata สัตว์ปีกที่ได้รับผลกระทบได้แก่ ไก่ เป็ด ไก่วง และไก่ตอก สัตว์ปีกติดเชื้อตาย 745 ตัว และถูกทำลาย 1,126 ตัว การระบาดของโรคไข้หวัดนกครั้งล่าสุดในสาธารณรัฐโดมินิกันเกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2561

*****

